

Muziek in De Generaal

Ewa Maria Wagner bekijkt Baarn door een muzikale bril

In de maandelijkse rubriek 'Muziekluk' wil altvioliste en auteur Ewa Maria Wagner graag veelzijdig over Baarn vertellen in de context van muziek: over natuur, mensen, plekken, gebeurtenissen, concerten, gebouwen en over geschiedenis of toekomst – alles in betrekking tot Baarn en met een twist voor verdieping.

Ewa Maria Wagner

Etcafé 'De Generaal' ligt sfeervol aan de rand van het Baarnse Bos. Dat is niet een plek die gasten snel met muziek verbinden. Maar ik heb het juist door muziek ontdekt. Het was eind april 2018, aan een bewolkte middag vulde het Baarnse bos zich met nabestaanden van de familie Loterijman en bijzondere gasten om een nieuw monument in Baarn te onthullen: de gedenksteen van Aaron Loterijman. Leon Giesen, theatermaker, musicus en onderzoeker was de motor hierachter. Hij vroeg me samen met hem tijdens de ceremonie een klein muziekstuk uit te voeren. In de regen, tussen de bomen, nadat de kaarsen aangestoken waren, verbonden zijn gitaar en mijn altviool het Baarnse Bos met het verleden. Daarna volgde een feestelijke bijeenkomst in De Generaal. Tussen de genodigden vertrouwden enkele Baarnbewoners me plaatselijke gebeurtenissen toe die niet altijd in de boeken te vinden zijn. Voor mij voelde deze middag als een doop en de ontmoetingen hier veranderden mijn kijk op Baarn.

Als ik sindsdien in De Generaal afspreek, laat ik de tijd los, open mijn hart en tot mijn verrassing ontdek ik tussen woorden en drankjes ook nog Mozart op de achtergrond. Altijd alleen maar Mozart, nooit een andere componist, dat laat me niet met rust. Op een maandagochtend van november '21 zit ik met Ruud Bouwman aan de koffie. Hij is sinds 22 jaar manager van dit etablissement, niemand beter dan hij kan me vertellen hoe dat met Mozart en De Generaal zit.

MOZART „Deze muziek past gewoon bij ons.

Iedere ochtend steken we de kaarsen aan en nog voordat we de deur opengooien zet ik muziek van Mozart op", legt Ruud Bouwman uit. „Hij staat symbool voor klassiek, is tijdloos, vrolijk, toegankelijk en stemt iedereen positief. Het is precies wat dit café ook uitstraalt." Ik herken de Parijse symfonie en terwijl Ruud doorvertelt dat hij er tegenwoordig ook al in de auto naar luistert, vertakken mijn gedachten zich en gaat mijn aandacht naar de jonge Wolfgang die in een opwelling zijn goede baan in Salzburg opzegt en na een twist met zijn vader probeert na mislukte pogingen in München, Augsburg en Mannheim nu in Parijs bij de Franse adel in de smaak te vallen. Maar voet aan de grond tussen de bewoners van Parijs krijgen kost Wolfgang vanaf het begin grote moeite.

„Je hebt gelijk, deze muziek vermaakt mensen op de hele aardbol, waarom niet Baarn?", praat ik met Ruud mee, „als persoon was de componist de gezelligheid zelve, de Fransen hebben hem dat kwalijk genomen, maar ik zie hem hier zo naar binnen lopen." „Ha, mooi romantisch beeld maar dat zou niet lukken", lacht Ruud, „dit gebouw is pas eind negentiende eeuw gebouwd. Het is zelfs twintig jaar jonger dan het Baarnse station hier schuin aan de overkant. Nog niet zo lang geleden heb ik een uniek boekje van Helma van den Berg gekregen, 'Van Station tot Generaal', waar ze interessant over dit buurtspoorwegstation weet te vertellen. Maar sorry, er staat geen Mozart in..."

Ruud legt het rode boekje nu op tafel. Ik blader er in en lees over Bello, de eerste stoomtrein die chique bezoekers uit Utrecht naar de Baarnse Schouwburg Musis Sacrum vervoerde. Nooit van gehoord, ik kijk hem vragend aan. Ruud wijst naar het terras aan de boskant, „ja, het is echt waar, vanaf dit perronnetje hier, wat nu ons terras is. Helemaal bestaat deze schouwburg niet meer; hij is gesloopt. Interessant is dat ook dit pand toen op de beruchte slooplijst stond maar de familie Veldhuijsen heeft ons en nog enkele andere markante gebouwen in Baarn van de vergetelheid gered. Dankzij hen bestaat De Generaal nu 37 jaar. Ik kan je wel een leuk weetje verklappen: we hebben de openingsdag in ons telefoonnummer vereeuwigd. Als je weet dat ieder telefoonnummer in Baarn met 54 begint, dan kan je de datum aflezen." Nieuwsgierig pak ik mijn mobiel, na 54 staat er: 21-7-84. „1984 wel te verstaan", roept Ruud.

Ik geef toe dat noch Mozart, noch zijn kinderen (twee van de zes die de volwassenheid haalden) de opening van dit pand gehaald zouden hebben. En toch als het melodieuze tweede deel begint, vergelijk ik de houten lambrisering, de sfeervolle lichtbollen en de blank gesleten vloerplanken met de sfeer van een Parijs café. De grote-stadbewoners haalden hun neus op en lieten Mozart gauw voelen dat zijn talent, ook al was hij voor de derde keer in Parijs, nog steeds niet toereikend was om in de chique kringen door te dringen om maar te zwijgen van het Louvre. Dat gaat gelukkig in Baarn anders, hoewel Baarnaars nooit willen opvallen, zijn ze hartelijk en sociaal ingesteld. Een bekend schrijversechtpaar zegt Ruud in het voorbijgaan gedag.

„Er zijn mensen die de dag in ons café beginnen. Een heerlijk kopje koffie en dagelijks een verse krant zorgen dat iedereen zich hier een beetje thuis kan voelen. En niet te vergeten: discretie. Er komen hier veel bekende mensen maar ik ben het type

niet dat de muren met foto's van BN'ers behangt. Baarn is geen Amsterdam, privacy en gepaste afstand is hier kenmerk. Trouwens voor mij is iedere gast even belangrijk. Of André Hazes, Brian May van Queen, Waylon, Kamahl of de band Blof hier nu aan tafel zit, ze worden niet anders dan andere gasten bediend." Een poosje blijft hij stil, „wat meer telt is dat mensen hier terugkomen. Bijvoorbeeld het gehele team van het Sinterklaasjournaal, inclusief de presentatrice, komen al jaren na de eerste uitzending hiernaartoe, nog voordat Sinterklaas op Paleis Soestdijk opgenomen was. Dat is toch iets om trots op te zijn, vind je niet?"

Een medewerker onderbreekt ons en vraagt Ruud iets achter de balie snel na te kijken. Zonder dat hij het beseft, loopt Ruud precies in het alla breve ritme van het laatste deel van de Parijse symfonie. Het is niet echt een briljant stuk maar Mozart wist het ook, na de première zag hij in dat Parijs niet zijn stad was. Toen hij in een brief van zijn vader (met wie hij nota bene alweer verzoend was) las dat de aartsbisschop van Salzburg hem terug wilde ontvangen, verliet Wolfgang de metro-pool onmiddellijk. Salzburg had misschien minder allure maar daar kon hij tenminste zichzelf zijn en zich met gelijkgezinden verbinden.

Vanuit deze plek kan ik Mozart misschien beter dan ooit begrijpen. Baarn is zeker niet perfect, maar toch sluit de mentaliteit hier grotendeels aan bij de mijne. Voordat Ruud bij me terugkomt, maakt hij even een praatje met een echtpaar aan een andere tafel. De cohesie hier is overal voelbaar. Als Ruud weer tegenover mij zit, vraag ik hem wat De Generaal voor hem betekent.

„Het sociale hart van Baarn, hier ontmoet je mensen, geniet met en van vrienden, deze plek inspireert."

TON VERLIND Ineens staat de man met wie Ruud zonet gesproken heeft aan onze tafel. „Dag, ik ben Ton Verlind. Als ik het goed begrijp, hebben jullie het over muziek, klopt dat? Mylou Mazali is een operazangeres die hier altijd komt, want dit is hier een plaats van hele bijzondere verbinding tussen allerlei mensen met creatieve beroepen die verschillende achtergronden hebben maar die maatschappelijk betrokken zijn. Ze heeft me een geweldige dienst hier bewezen want ik was ooit flink verkouden maar moest 's avonds een zaal vol mensen toespreken. Zou ik het haar vertelde, heeft Mylou me hier apart genomen en me een zangles gegeven. Ze zei je moet dit doen om je stem los te maken. Ik stond hier vijf minuten raar te doen maar het heeft me ontzettend geholpen. Dit is een klein exemplaar hoe in De Generaal muziek en journalistiek elkaar helpen."

„Moest je ook gorgelen?", lacht Ruud. „Ja, dat ook!", lacht Ton en gaat weer terug naar zijn tafel. Maar Ruud is nog aan het genieten, „dat is bij ons de normale gang van zaken, weet je? Ton Verlind is behalve journalist ook voormalig presentator en mediadirecteur. Al jaren tekent hij heel veel op en maakt notities van wat hij in De Generaal allemaal hoort en ziet. Het worden smeuïge verhalen als hij ze bundelt en binnenkort uitgeeft." Op de achtergrond hoor ik de intro van een andere symfonie van Mozart. Tijd om te gaan. Ik neem afscheid van Ruud en van De Generaal. Als ik op de fiets stap kijk ik nog een keer om. Door Mozart, Ruuds verhalen en de onverwachte ontmoeting met Ton Verlind voel ik me een bevoorrecht mens, bevoorrecht om in Baarn te mogen wonen.

Ewa Maria Wagner

■ Voor Ruud Bouwman is De Generaal: 'Het sociale hart van Baarn, hier ontmoet je mensen, geniet met en van vrienden, deze plek inspireert.'